

In het Reestdal

De Reest is een typische laaglandbeek van ongeveer 35 kilometer lang met een gering verhang (gemiddeld 1 meter op 5 kilometer). Ze vormt voor een belangrijk deel de grens tussen Drenthe en Overijssel. De Reest meandert door het veengebied, voert haar water af van Drogteropslagen bij Dedemsvaart naar Meppel en mondt daar uit in het Meppelerdiep. De Reest rijgt landgoederen, heideterreinen, bossen, beekdalgraslanden en sfeervolle boerderijen aaneen. 'Het Drentse Landschap' beheert delen van het beekdal aan de noordzijde; 'Het Overijssels Landschap' doet dat aan de zuidzijde.

van het klooster van Dickninge, tegenwoordig een landgoed bij De Wijk, stukken grond tot akker of hooiland. In dit uitgestrekte moerasgebied werden de boerderijen gebouwd op de drogere zandkoppen, ook wel horsten genoemd. Oude hoevenamen als De Schiphorst, De Lindenhurst, De Havixhorst en De Hoge Linthorst getuigen hier nog van. Met name langs de middenloop van de Reest ontstond op deze manier het zogenaamde hoevenlandschap met verspreid liggende boerderijen in tegenstelling tot in de rest van Drenthe, waar vooral esdorpen zijn te vinden.

Flora en fauna

Doordat er nauwelijks is ingegrepen in de waterhuishouding van de Reest zijn veel natuurwaarden behouden. Het Reestdal is van nationaal belang als groeiplaats voor zeldzame moerasplanten, zoals grote pimpernel (*Sanguisorba officinalis*), Noordse zegge (*Carex aquatilis*), stijf struisriet (*Calamagrostis stricta*) en draadrus (*Juncus filiformis*). Orchideeën komen in het Reestdal niet voor, maar het zeldzame moeraskartelblad (*Pedicularis palustris*) met zijn paarse bloei in het voorjaar, wordt wel de 'orchidee' van het Reestdal genoemd. Op de oude muren rond het landgoed De Havixhorst groeit de zeldzame muurvaren (*Asplenium ruta-muraria*). In het vroege voorjaar bloeit uitgebreid de holwortel (*Corydalis cava*), een stinsenplant, op het landgoed Dickninge. Ze zijn er in het wit en in het paars.

Het uitgestrekte dal van de Reest biedt leefruimte aan de meest uiteenlopende soorten dieren, waaronder dassen en vossen. De vele bosjes en houtwallen bieden goede woonplekken. De vochtige graslanden leveren veel regenwormen en veel van de zeldzame moeras- en zompsprinkhanen. Vanuit het ooievaarsbuitenstation De Lokkerij, naast het landgoed De Havixhorst bij De Wijk, vindt herintroductie van ooievaars plaats. In het Reestdal bevindt zich tevens de laatste voortplantingsplaats van boomkikkers in Drenthe. Het Reestdal is dan ook het enige gebied in Nederland waar zeldzame boomkikkers nog 'ouderwets' belaagd kunnen worden door 'eveneens zeldzame' ooievaars, vermeldt een site van het Drentse Landschap.

Beheer

Een belangrijk deel van het beheerswerk borduurt voort op de ouderwetse boerenbedrijvigheid. De werkzaamheden bestaan onder meer uit het hooien van de bloemrijke, natte hooilanden langs de beek, het begrazen met schapen en runderen van de hoger gelegen heidegronden en het verzorgen van enkele koren-bloemrijke graanakkers op de zandkoppen in het beekdal. Kunstmest en chemische bestrijdingsmiddelen zijn vanzelfsprekend taboe, omdat de natuurwaarden op de eerste plaats staan. Daarnaast besteedt 'Het Drentse Landschap' ook veel aandacht aan het beheer van de gebouwen, om hiermee de cultuurhistorische waarden van het Reestdal in stand te houden.

Imkeren in het Reestdal

Over imkeren in het gebied is in oktober 2011 een aardig boekje verschenen, getiteld '100 jaar imkeren in bijenvlucht'. Daarin staan

foto Henk van der Scheer

Ooievaar op nest in het Reestdal

foto Jan Dijkema (www.hetreestdal.nl)

Moeraskartelblad

Geschiedenis

In de voorlaatste en laatste ijstijd zijn door het vrijkomend smeltwater aan de zuid- en oostzijde van het Drents keileemplateau dalen uitgeschuurd die uitmondden in het dal van de Oer-Vecht in het huidige Overijssel. Dit dal werd daardoor steeds meer opgevuld met zand. De erosiedalen verloren vervolgens hun aansluiting met de Oer-Vecht en zo ontstonden er ketens van afgesnoerde meertjes waarin zich veen ontwikkelde. De afwatering van dat gebied bleef lange tijd erg moeilijk, maar uiteindelijk vormde zich de Reest en ontwikkelde zich het Reestdal.

Het Reestgebied kende tot aan de Middeleeuwen nauwelijks bewoning. Het was toen een uitgestrekt, vrijwel ontoegankelijk veengebied met hier en daar moerasbossen. Pas in de loop van de Middeleeuwen ontgonnen individuele boeren en monniken

een aantal hoogtepunten uit de geschiedenis van de imkervereniging De Wijk e.o., aangesloten bij de NBV. Het boekje is geschreven door Theo Hulshof, sinds 2002 de huidige voorzitter van De Wijk e.o. Met hem had ik onlangs een interessant gesprek over het imkeren nu en vroeger in het Reestdal. Ook Arend Muller, oud-voorzitter van De Wijk e.o. en het oudste lid van de imkervereniging, was bij dat gesprek aanwezig. Dat leverde zoveel aardige gegevens op dat ik slechts een klein deel in dit verhaal kan opnemen.

Bij de oprichting van de vereniging op 18 december 1911 trokken enkele notabelen de kar. De eerste voorzitter werd ds. S. Dwarshuis en secretaris en vice-voorzitter baron J.H. de Vos van Steenwijk en meteen werden 53 bijenhouders lid van de vereniging. Mogelijk heeft aan de oprichting bijgedragen dat 1911 een heel goed honingjaar was. "De heide zat zo vol honing dat wanneer je er doorheen liep je de honing aan je klompen of schoenen had", aldus wordt een overleden insider geciteerd. Men oogstte korven vol honing, korven van 80 pond en meer! Imkeren leverde geld op. De honing werd via de vereniging verkocht en al snel werd een collectieve zemerij opgericht, later de 'Honingbloem' geheten. De geschiedenis is er een van ups en downs. Soms een geweldig honing jaar, maar in de meeste jaren liet de honinggoost veel te wensen over. In de vijftiger jaren reden om de zemerij op te heffen.

Soms was er een jaar met veel dode volken, zoals 1954. Ook 1962 en 1963 waren slechte bijenjaren en het aantal volken en imkers nam in die tijd dramatisch af: nog 52 korven, 38 kasten en 25 imkers .... Ook de afkomst van de imkers veranderde en daarmee de wijze van bijenhouden. Met de klompen door de hei komt steeds minder voor. Vroeger reisde men gezamenlijk naar verschillende drachten (eerst naar de wilg, daarna naar het kool-

zaad of de appelboomgaarden en tenslotte naar de heide); nu gaat men bij inschrijving alleen nog gezamenlijk naar koolzaadvelden in Groningen, vertellen Hulshof en Muller. In het Reestdal zelf is er vooral in het voorjaar dracht van paardenbloem, braam en vuilboom. In de zomer is het opvallend minder goed.

Hulshof heeft 6 volken en Muller 11, waarvan 10 in korven. Beiden imkeren met 'huis-tuin-en-keuken'-bijen, maar die zijn wel opvallend zachtaardig. Beide imkers laten de natuur zoveel mogelijk zijn gang gaan. De volken mogen zwermen en zelf hun koningin kiezen. Dat betekent in de zwermtijd nogal eens zwermen vangen. Regelmatig (om de 2-3 weken) druppelen ze wat Clean Hive op de ramen (of tussen de raten van een korf). Clean Hive is een mix van water, suiker, propolis, etherische oliën, citroenzuur en een snufje oxaalzuur. Dat middel zou het natuurlijke poetsgedrag van bijen activeren. De varroamijten houden er duidelijk niet van. Ze vallen van de bijen door de gaasbodem op de grond, menen beide imkers. Maar ondanks die handelingen verliezen ze toch wel te veel volken in de winter.

De toekomst biedt perspectief

De imkervereniging telde tot voor kort nog maar 19 leden. Sinds 1996 heeft men voor educatieve doeleinden een bijenstal in het Reestdal op het landgoed Dickninge. Vorig jaar kregen ze er ineens 3 leden bij. De leden denken tegenwoordig minder commercieel; ze zijn veel meer begaan met de natuur en het milieu en denken in duurzaamheid. Dat biedt perspectief voor de volgende 100 jaar, aldus Hulshof.

Het Reestdal

foto Henk van der Scheer